

Міністерство освіти і науки України

**Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого**

Харківська асоціація політологів

**УКРАЇНСЬКИЙ СОЦІУМ:
СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ
АНАЛІЗ СУЧАСНОСТІ
ТА ПРОГНОЗ МАЙБУТНЬОГО**

Збірник матеріалів XVII Всеукраїнської наукової
конференції викладачів, молодих науковців і студентів

10 грудня 2015 року

Харків
«Право»
2015

УДК 159.9+316.3(05)
ББК 60.562.2
У45

Редакційна колегія:

А. П. Гетьман, доктор юридичних наук, професор (голова);
М. П. Требін, доктор філософських наук, професор;
Л. М. Герасіна, доктор соціологічних наук, професор;
Г. П. Клімова, доктор філософських наук, професор;
С. В. Куцепал, доктор філософських наук, професор;
В. Л. Погрібна, доктор соціологічних наук, професор;
І. О. Поліщук, доктор політичних наук, професор;
В. Д. Воднік, кандидат філософських наук, доцент;
О. В. Волянська, кандидат соціологічних наук, доцент;
В. Я. Зимогляд, кандидат філософських наук, доцент;
І. В. Підкуркова, кандидат соціологічних наук, доцент;
О. М. Сахань, кандидат соціологічних наук, доцент;
І. В. Головка, кандидат політичних наук.

У45 **Український соціум: соціально-політичний аналіз сучасності та прогноз майбутнього** : зб. матеріалів XVII Всеукр. наук. конф. викладачів, молодих науковців і студентів, 10 груд. 2015 р. – Х. : Право, 2015. – 744 с.

ISBN 978-966-458-916-8

У збірнику представлені матеріали учасників XVII Всеукраїнської наукової конференції викладачів, молодих науковців і студентів «Український соціум: соціально-політичний аналіз сучасності та прогноз майбутнього», проведеної 10 грудня 2015 р. Тематика конференції: політична, соціальна та правова сфера українського суспільства, основні історичні етапи розвитку соціально-політичної доктрини, концептуалізація влади у соціально-політичному дискурсі, проблеми розбудови демократичної, правової, соціальної держави і громадянського суспільства в Україні, подолання деструктивних чинників у соціально-політичному житті українського соціуму, національна безпека України, міжнародні відносини в умовах глобалізації, актуальні питання конфліктології та ораторського мистецтва.

Збірник розрахований на студентів вищих навчальних закладів України, які вивчають політологію, соціологію, конфліктологію, основи національної безпеки України і ораторське мистецтво.

УДК 159.9+316.3(05)
ББК 60.562.2

ISBN 978-966-458-916-8

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2015
© Оформлення. Видавництво «Право», 2015

та розвиток; просування його відносини та співробітництво з брендами інших регіонів країн співпраці. Він потребує визначення як основних споживачів бренду транскордонної території, так і суб'єктів, які зацікавлені або можуть вплинути на його розвиток. Суб'єкти створення ТБ та всі ті, хто може бути залученим у процес брендингу, мають виконувати відповідні функції, спрямовані на «відновлення, створення, репозиціонування, посилення» відповідного бренду.

Требін М. П.

доктор філософських наук, професор,
НІОУ імені Ярослава Мудрого

УКРАЇНА І ВІЙНИ ШОСТОГО ПОКОЛІННЯ

Події 2014-2015 рр., а саме: анексія Криму Російською Федерацією, «гібридна» війна на Донбасі, гостро поставили питання про воєнну безпеку України. 24 роки тому назад 24 серпня 1991 р. Верховна Рада України ухвалила рішення про взяття під свою юрисдикцію усіх розташованих на українських теренах військових формувань Збройних сил колишнього СРСР та про створення міністерства оборони України. Під юрисдикцію України перейшли: 14 мотострілецьких, 4 танкові, 3 артилерійських дивізії та 8 артилерійських бригад (9293 танки і 11346 бойових машин), бригада спецназу, 9 бригад ППО, 7 полків бойових вертольотів, три повітряні армії (близько 1100 бойових літаків) і окрема армія ППО. Стратегічні ядерні сили, дислоковані на території України, мали 176 міжконтинентальних балістичних ракет, а також близько 2600 одиниць тактичної ядерної зброї. На час проголошення Україною незалежності чисельність військ в Україні нараховувала близько 750 тис. осіб. І це були найкращі військові підрозділи колишнього Радянського Союзу. Крім того, Україна мала найкращу базу підготовки висококласних військових фахівців: дві військові академії ППО та ППО Сухопутних військ, 32 військових училища усіх видів військ, у тому числі протиракетної, протикосмічної оборони, системи попередження про ракетний напад.

Завдяки недалекоглядності і непрофесіоналізму вищого керівництва країни військова могутність України була практично знищено. За даними щорічника міністерства оборони «Біла книга — 2013. Збройні Сили України»

за роки незалежності Збройні сили України значно скоротилася: на початок 2014 р. в ній нараховувалося 165,5 тис. осіб, причому лише 70 тис. із них служили у бойових частинах. Сухопутні сили нараховували у своїх лавах 49,1 тис. особового складу, 683 танки, 1965 бойових броньованих машин, 72 бойові вертольоти, 379 артилерійських систем калібру більше 100 мм; у Повітряних силах проходили службу 36,3 тис. осіб, в наявності 160 бойових і 27 транспортних літаків; у Військово-морських силах служили 14,7 тис. осіб, у наявності 22 бойові кораблі та катери, 3 протичовнові літаки і 8 протичовнових вертольотів, 40 танків, 199 бойових броньованих машин, 54 артилерійських систем калібру більше 100 мм. Ці цифри свідчать: за роки незалежності йшла не розбудова, а руйнування Збройних сил України. Проблемами української армії всі роки незалежності були: недостатні обсяги бюджетного фінансування потреб оборони, яке в останні роки не перевищувало одного відсотка ВВП, що не забезпечує підтримання оборонного потенціалу на рівні, який гарантував би високу бойову готовність і боєздатність Збройних сил України; низька ефективність заходів державної військово-технічної політики, значне відставання темпів оснащення військ (сил) новими (модернізованими) зразками від процесу їх морального і фізичного старіння; обмежені можливості вітчизняних підприємств промисловості щодо задоволення потреб Збройних сил України у сучасному озброєнні, що стало наслідком значного скорочення його замовлень протягом останніх років; стан навчально-матеріальної та польової бази вищих військових навчальних закладів не відповідає сучасним вимогам і не дає можливості повною мірою забезпечити необхідний рівень практичної готовності випускників до виконання завдань за призначенням; байдуже ставлення держави до людей у пагонах; катастрофічне падіння престижу військової служби; низька матеріальна винагорода за військову працю, тобто непривабливість професії військового; соціальна незахищеність військовослужбовців і членів їх сімей; невирішеність житлового питання для військовослужбовців тощо.

«Стратегія реформ — 2020» Президента України П. Порошенка передбачає збільшення військового фінансування з 1% до 5% ВВП у 2020 р. Крім того, реформи передбачають, що в Україні буде збільшено кількість військовослужбовців — з 2,8 до 7 осіб на 1000 населення. У вересні 2015 р. розроблена нова редакція Воєнної доктрини України, в якій не слова немає про характер і особливості сучасної збройної боротьби, про розуміння того,

к яким війнам треба готуватися Україні після повернення незаконно втрачених територій.

А готуватися нам треба к війнам шостого покоління — сучасної формі звичайної (конвенціональної) війни з використанням найсучаснішої зброї між державами, що буде домінувати у першій половині XXI ст. Усе різноманіття воєн в історії людства можна уявити через призму революцій у військовій справі. Під революцією у військовій справі слід розуміти всю суму корінних змін у засобах збройної боротьби, способах ведення бойових дій, в організації військ, їх навчанні та вихованні. Використання даної методології дозволяє представити всю історію еволюції воєн у вигляді шести поколінь воєн (див. табл.)

До числа найважливіших характеристик війн шостого покоління слід віднести: універсальну для протиракетної оборони і ведення війни єдину глобальну розвідувально-інформаційну систему космічного базування; локальний або регіональний розмах з основними воєнними діями у повітряно-космічному просторі; використання розвідувально-ударних бойових систем у формах повітряно-космічно-морських ударних операцій для руйнування економічного потенціалу держави-супротивника, що знаходиться на будь-якій відстані; єдина для всіх стратегічних ударних і оборонних сил координатна система; єдина система управління всіма бойовими системами, силами і засобами; єдині уніфіковані високоточні засоби ураження різної дальності дії повітряного, морського, наземного, а у подальшому і космічного базування, що використовують єдину навігаційну систему для нанесення ударів по будь-якому об'єкту супротивника у будь-якому регіоні планети безконтактним способом; припинення використання активної радіолокації як у стратегічних ударних, так і стратегічних оборонних силах держав; інформаційне протиборство в планетному масштабі; відповідальність держави за оборону і захист своєї економіки у таких війнах. Для перемоги у війні шостого покоління необхідно: наявність сучасних повітряно-космічних сил, високоточної ударної і оборонної зброї, зброї на нових фізичних принципах, інформаційної зброї, сил і засобів радіоелектронної боротьби. Їхня відсутність або слабкий розвиток роблять країну не здатною до захисту своїх національних інтересів та державного суверенітету, що і підтвердила Україна. Якщо ми прагнемо перемогти у сучасній війні нам треба розуміти її особливості і не вважати «гібридну» війну справжньою війною шостого покоління.

<i>Порівнюваний параметр</i>	<i>Війна першого покоління</i>	<i>Війна другого покоління</i>	<i>Війна третього покоління</i>	<i>Війна четвертого покоління</i>	<i>Війна п'ятого покоління</i>	<i>Війна шостого покоління</i>
Основний вид зброї	Холодна зброя	Гладкоствольна зброя	Нарізна багатозарядна зброя підвищеної скорострільності, точності і дальності стрільби	Автоматична та реактивна зброя, механізовані війська, танки, авіація, авіаносці, підводні човни	Ракетно-ядерна зброя	Високоточна зброя, зброя на нових фізичних принципах, інформаційна зброя, сили і засоби радіоелектронної боротьби
Основний вид протиборства на суші	Рукопашне протиборство	Фронтальне вогневе протиборство	Траншейні, окопні війни загальновійськових з'єднань і об'єднань	Операції фронтів	Ракетно-ядерний удар	Спільна повітряно-морська наземна операція
Основний вид протиборства на морі	Абордажний бій галерного флоту в прибережній зоні	Морські битви вітрильного флоту в прибережних морях	Морські битви парових, металевих кораблів різних класів	Морські операції	Ракетно-ядерний удар	Спільна повітряно-наземна морська операція; повітряно-космічна морська операція
Основний вид протиборства в повітрі				Повітряні удари по військах, авіаційні бої	Ракетно-ядерний удар	Повітряно-космічна операція із застосуванням звичайної зброї

<i>Порівнюваний параметр</i>	<i>Війна першого покоління</i>	<i>Війна другого покоління</i>	<i>Війна третього покоління</i>	<i>Війна четвертого покоління</i>	<i>Війна п'ятого покоління</i>	<i>Війна шостого покоління</i>
Масштаб війни	Тактичний	Оперативно-тактичний	Оперативно-стратегічний	Стратегічний	Стратегічний, глобальний, загроза загибелі цивілізації або окремих континентів	Оперативно-стратегічний
Головна мета	Знищити противника, заволодіти його зброєю, цінностями	Знищити противника, заволодіти його територією, цінностями	Розгром збройних сил противника, руйнування його економіки і захоплення території	Розгром збройних сил противника, руйнування його економічного потенціалу, повалення політичного ладу	Ніякі цілі в ній не досягаються — сторона, яка застосувала ядерну зброю першою, гине пізніше другою	Підрив економіки, системи управління, морального духу нації, життєдіяльності держави і знищення військових об'єктів